

ASIA **Ympäristöviranomaisten ja Varsinais-Suomen poliisilaitoksen menettely koskien Kalasalmen järven pinnan korkeuden laskua**

KANTELU

Kantelija on kannellut oikeuskanslerille 11.2.2011 ympäristöviranomaisten ja Varsinais-Suomen poliisilaitoksen menettelystä koskien Pyhärannan kunnan ja Uudenkaupungin kaupungin rajalla sijaitsevan Kalasalmen järven pinnan korkeuden laskua. Kantelua on täydennetty 14.8.2012 päivättyllä lisäkirjoituksella.

Kantelijan mukaan ympäristöviranomaiset ovat laiminlyöneet ryhtyä asian johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin. Kantelija on havainnut kyseisen järven pinnan laskeneen heinäkuussa 2008 noin 30 cm lyhyen ajan kuluessa. Hän on ollut tuosta ajankohdasta alkaen asian johdosta yhteydessä useaan eri ympäristöviranomaiseen. Kantelija oli havaintonsa jälkeen ensin yhteydessä Pyhärannan kunnan rakennustarkastaja A:han. A oli tuolloin luvannut käydä paikalla tarkastamassa tilanteen. A ei kuitenkaan tehnyt tarkastuskäyntiä tai ryhtynyt muihin toimenpiteisiin. Kantelija oli myös tämän jälkeen ollut useasti yhteydessä A:han ilman, että tämä olisi ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin.

Syksyllä 2009 A oli yhteydessä silloiseen Lounais-Suomen ympäristökeskukseen, mutta myöskään ympäristökeskus ei ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin. Elokuussa 2010 A oli ilmoittanut suullisesti kantelijalle, että sekä Pyhärannan kunta että Uudenkaupungin kaupunki lähettäisivät ympäristökeskukselle yhteisen hakemuksen liittyen Kalasalmen järven pinnan korkeuden laskuun. Tällaista hakemusta ei kuitenkaan lähetetty.

Myöskään Varsinais-Suomen poliisilaitos ei ryhtynyt kantelijan tekemän rikosilmoituksen perusteella asiassa toimenpiteisiin.

SELVITYS

Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) on antanut asiasta lausunnon. Lausunnon antamista varten ELY-keskus on pyytänyt selvityksen Pyhärannan tekniseltä lautakunnalta ja Uudenkaupungin ympäristö- ja lupalautakunnalta. Asiassa on kuultu Pyhärannan rakennustarkastaja A:ta, Uudenkaupungin kaupungin ympäristönsuojelupäällikköä B:tä, kanteluajankohtana Uudenkaupungin vs. ympäristösihteerinä työskennellyttä C:tä sekä ELY-keskuksen suunnitteluinsinööri D:tä ja vanhempi insinööri E:tä.

VASTINE

Kantelija on antanut selvitykseen vastineen.

RATKAISU

Kantelun rajaus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi kielteisen päätöksen hallintopakkohakemukseen, jossa A oli vaatinut järven pinnan palauttamista (ESAVI/20.04.09/2012, 26.10.2012). Kantelija on valittanut asiasta Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa asia on vireillä. Kalasalmen järven veden pinnan laskemisen syy ja asian ympäristövaikutukset ovat näin ollen käsiteltävinä Vaasan hallinto-oikeudessa. Oikeuskansleri ei käsittele asiaa, joka on vireillä toimivaltaisessa muutoksenhakuviranomaisessa tai johon on mahdollisuus hakea muutosta.

Edellä kerrotusta syystä käsittelen seuraavassa ympäristöviranomaisten toimintaa vain siltä osin kuin kyse on niiden toiminnasta asian saattamiseksi vireille ja kantelijalle annetusta neuvonnasta ja ohjauksesta.

Arviointi

Ympäristöviranomaisten menettely

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan Pyhärannan kunnan rakennustarkastaja A on toiminut hyvälle hallinnolle asetettavien vaatimusten vastaisesti, kun hän on toistuvista pyynnöistä huolimatta suorittanut ensimmäisen tarkastuskäynnin alueella vasta noin vuoden kuluttua ilmoitetusta vedenpinnan laskusta ja ensimmäisestä tarkastuskäyntiä koskevasta pyynnöstä. Uudenkaupungin kaupungin ympäristö- ja lupalautakunnan, ympäristönsuojelupäällikkö B:n ja tapahtumien aikaisen vs. ympäristösihteerin C:n toimet sen sijaan asiassa ovat ELY-keskuksen

arvion mukaan olleet riittäviä ja asianmukaisia. Käsitystään ELY-keskus perustelee sillä, että Uudenkaupungin kaupungin ympäristötoimen viranhaltijoilla on asiaa selvitellessään ollut tiedossa se, että asiaa oli jo selvitetty myös silloisen ympäristökeskuksen ja Pyhärannan kunnan ympäristötoimen viranhaltijan toimesta. Asiassa ei ole esitetty sellaisia yksilöityjä toimenpidevaatimuksia, jotka olisi tullut ratkaista Uudenkaupungin kaupungin ympäristö- ja lupalautakunnan toimesta.

ELY-keskuksen (31.12.2009 saakka Lounais-Suomen ympäristökeskuksen) virkamiesten toiminnasta ELY-keskus toteaa, että sen virkamiesten antamien selvitysten sisältö ja kantelijan kertomus poikkeavat jossakin määrin toisistaan. Tarkastusinsinööri D:n selvityksen mukaan asiaa on selvitetty maasto-käynneillä ja arkistotutkimuksilla. Kantelijan kertomus siitä, että D:n kannanotot ovat asian edetessä muuttuneet, pitänee sinänsä ainakin jossain määrin paikkansa. Tästä ei kuitenkaan voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että D:n toiminta asiassa olisi ollut jotenkin virheellistä, sillä ensimmäisten yhteydenottojen tapahtuessa asiaa käsittelevä on virkamies useimmiten asiaa tiedustelevalta henkilöltä antamien tietojen varassa ja asiaa koskevat pohdinnat ja mahdolliset alustavat kannanotot tapahtuvat siksi aivan yleisellä tasolla. Vasta sen jälkeen kun asiaa on tarkemmin selvitetty arkistoasiakirjoista, maastokäynnein ja yhteydenotoin paikalliseen valvontaviranomaiseen on ollut mahdollista ottaa asiaan perustellumpi kanta. Tämä on tapahtunut Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunnolla 4.12.2009.

Asiaa selvitellessä on ilmennyt, että ojan perkaustyötä koskeneeseen tiedusteluun on vastattu suullisesti ja kerrottu perkaustyön olevan mahdollista Kalasalmenojan perkaussuunnitelman nojalla. D:n esittelemä 4.12.2009 päivätty lausunto ja D:n selvitys huomioon ottaen ei perkaustyön voida katsoa tapahtuneen perkaussuunnitelman vastaisesti.

Vanhempi insinööri E on toiminut asiassa esittelijänä vastattaessa Varsinais-Suomen poliisilaitoksen selvityspyyntöön. Sekä D:n että E:n asian esittelijöinä suorittamat toimenpiteet on tehty heidän toimivaltansa puitteissa ja kannanottojen sisältö on ollut noudatetun viranomaiskäytännön mukainen.

ELY-keskus katsoo, että rakennustarkastaja A:ta lukuun ottamatta virkamiesten toiminta asian selvittelyssä on ollut asianmukaista. Ongelmallista kantelijan kannalta on kuitenkin ollut se, että viranomaisten yhteistyö ei ole toiminut parhaalla mahdollisella tavalla. Eri viranomaisten edustajat ovat suorittaneet asiassa tarkastuskäyntejä eri aikoihin eikä asian hoitoa ole riittävästi koordinoitu, jotta olisi saatu aikaan viranomaisten yhteinen tarkastuskäynti, jonka yhteydessä kaikki asiaan liittyvät viranomaistahot ja asianosaiset olisivat voineet saada yhtäpitävät tiedot tapahtuneesta ja siihen johtaneista syistä. Kantelijan saama tieto asiasta ja sen ratkaisuun vaikuttaneista perusteista on siten jäänyt hajanaiseksi ja osin ristiriitaiseksi. Yhteisen neuvonpidon järjestämismahdollisuutta ovat asiassa esittäneet ainakin C ja D. Tällaisen yhteisen neuvonpidon pitämättä jääminen johtunee ELY-keskuksen lausunnon mukaan D:n selvityksessä ja kantelukirjoituksessa kerrottu huomioon ottaen kuitenkin ainakin osaltaan myös siitä, että kantelija on suhtautunut kielteisesti muiden asiaan osallisten maanomistajien tapaamiseen.

Katson Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnossaan esittämin tavoin, että Pyhärannan kunnan rakennustarkastaja A on toiminut hyvälle hallinnolle asetettavien vaatimusten vastaisesti, kun hän on toistuvista pyynnöistä huolimatta tehnyt ensimmäisen tarkastuskäynnin alueella vasta noin vuoden kuluttua ilmoitetusta vedenpinnan laskusta ja ensimmäisestä tarkastuskäyntiä koskevasta pyynnöstä.

Samoin yhdyn Varsinais-Suomen ELY-keskuksen edellä kerrottuun yleiseen arvioon ympäristöviranomaisten menettelystä ja totean asiakokonaisuuden osoittavan puutteellisuuksia viran-

omaisten välisessä yhteistyössä. Tältä osin katson kuitenkin, ettei asiassa ole esiintynyt sellaista lain- tai virkavelvollisuuksien vastaista menettelyä, johon minulla laillisuusvalvojana olisi oikeudellinen peruste puuttua.

Korostan, että oikeuskanslerilla ei ole toimivaltaa muuttaa tai oikaista toimivaltaisten viranomaisen tai tuomioistuimen tekemää päätöstä asiassa.

Varsinais-Suomen poliisilaitoksen menettely

Esitutkintalain 2 §:n mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 5 §:n mukaan esitutkinnassa selvitetään muun muassa rikos, sen tekoolosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, ketkä ovat asianosaisia ja muut syyt-teestä päättämistä varten tarvittavat seikat.

Esitutkintalain 43 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan esitutkinta lopetetaan saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi muun ohella, jos tutkinnassa on käynyt selville, ettei rikosta ole tehty.

Esitutkintalain esitöissä todetaan, että rikosta on syytä epäillä, kun asioita huolellisesti harkitseva ihminen havaintojensa perusteella päätyy tällaiseen tulokseen. (HE/14/1985).

Vesilain 21 luvun 1 §:n mukaan vesilain ja sen nojalle annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille. Ympäristöministeriö voi tarvittaessa antaa yleisiä ohjeita tämän lain noudattamisen valvonnasta.

Kantelija teki 25.2.2010 Kalasalmen järven pinnan laskusta rikosilmoituksen Varsinais-Suomen poliisilaitokselle. Poliisilaitos pyysi asiasta lausunnon Varsinais-Suomen ELY-keskukselta edellä mainitun vesilain säännöksen perusteella. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue katsoi lausunnossaan, että järvellä suorite-tuista kaivutöistä ei ole aiheutunut rikoslain 48 luvun 1-4 §:n mukaista ympäristön turmeltu-mista. Varsinais-Suomen poliisilaitos teki 26.4.2010 asiassa päätöksen olla aloittamatta esitut-kintaa perustellen päätöstään kyseisellä asiantuntijalausunnolla.

Esitutkintalain mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Poliisilla on huomattava harkintavaltaa niin esitutkintatoimenpiteistä kuin esitutkinnasta kokonai-suudessaankin päättäessään. Poliisille tehty ilmoitus tai tutkintapyyntö ei automaattisesti johda esitutkinnan käynnistymiseen. Esitutkinnan suorittaja ei ole sidottu siihen, mitä ilmoituksen tekijä tai muu asianosainen pyytää, eikä asianosaisella ole ehdotonta oikeutta saada haluamiaan esitutkintatoimenpiteitä suoritettavaksi. Esitutkinnan jatkaminen, suoritettavat tutkintatoimen-piteet, tutkinnan aikatauluttaminen, tutkinnan kohdistaminen sekä tutkintataktiikoista ja -tekniikoista päättäminen ovat esitutkintaviranomaisen eli viime kädessä tutkinnanjohtajan har-kittavissa.

Kanteluunne sekä sen liiteaineistoon tutustuttuani minulla ei ole aihetta epäillä, että Varsinais-Suomen poliisilaitos olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin taikka muulla ta-voin menetyt lain tai virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tavalla, joka antaisi minulla viran-omaistoiminnan laillisuusvalvojana aihetta toimenpiteisiin.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Minulla ei edellä mainitun vuoksi ole aihetta ryhtyä poliisin menettelyn osalta enempiin toimenpiteisiin. Korostan, että oikeuskanslerin tehtäviin ja toimivaltaan ei kuulu antaa esitutkinnan toimittamista koskevia ohjeita tai määräyksiä asiassa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Pyhärannan kunnan rakennustarkastaja A:n huomiota velvollisuuteen saattaa asia vireille sekä antaa tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni tiedoksi Pyhärannan kunnan tekniselle lautakunnalle.

Muihin toimenpiteisiin en katso kantelun antavan aihetta.

Kantelun liitteet palautetaan ohessa kantelijalle.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Ruuskanen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
